

SXEDIO.J65

4.2.1966: Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΤΙΘΕΤΑΙ ΘΕΜΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΕΝΩ ΘΕΩΡΕΙ ΤΙΣ ΣΥΝΟΜΛΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΩΣ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΚΡΙΣΙΜΗ ΦΑΣΗ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΡΗΜΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΤΣΕΣΟΝ

Η κρίση που ξέσπασε στην Ελλάδα με τις Κυβερνήσεις των Αποστατών και την απομάκρυνση της εκλεγμένης Κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου είχε τις επιπτώσεις της και στον ελλαδοτουρκικό διάλογο για το Κυπριακό, ο οποίος έμεινε ουσιαστικά στη μέση.

Τελευταία Κυβέρνηση με την οποία τερματίστηκε προσωρινά τουλάχιστον και η Κυβερνητική κρίση σχηματίστηκε από τον Στέφανο Στεφανόπουλο ο οποίος τελικά πήρε ψήφο εμπιστοσύνης.

Ομως οι οιωνοί για τις σχέσεις μεταξύ της Κύπρου και της Ελλάδας βρίσκονταν σε πολύ άσχημο σημείο ιδιαίτερα ύστερα από τις δηλώσεις του Στεφανόπουλου λίγους μήνες προηγουμένως (**23.6.1965**) για σατανικές και εωσφορικές δυνάμεις (υπονοώντας τον Μακάριο) που είχαν ματαιώσει την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, παρά την απολογία του Στεφανόπουλου.

Για τη συνέχεια των ελλαδοτουρκικών συνομιλιών που είχαν ως επίκεντρο την Ένωση ο Πέτρος Πετρίδης γράφει στην Ιστορική Εγκυκλοπαίδεια της Κύπρου, τόμος **1960-73**, σελ.**215**:

"Ο Στεφανόπουλος, όταν διαπίστωσε ότι υπήρχαν πιθανότητες να σχηματίσει Κυβέρνηση που θα εξασφάλιζε ψήφο εμπιστοσύνης, εξήγησε ότι είχε κάμει λάθος στις εκτιμήσεις του για το σχέδιο Ατσεσον, που δεν είχε μελετήσει όταν έκαμνε τις δηλώσεις του. Και όταν το μελέτησε διαπίστωσε ότι η απόρριψη του ήταν ορθή ενέργεια.

Οι σχέσεις Κύπρου και Ελλάδος αναθερμάνθηκαν αργότερα, με την επίσκεψη στη Λευκωσία του Αντιπροέδρου και υπουργού Εξωτερικών Ηλία Τσιριμώκου στις **17** Νοεμβρίου **1965**, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου Μακαρίου.

Ο Τσιριμώκος δήλωσε κατά την άφιξη του απερίφραστα, ότι το "προβάδισμα" στην λήψη αποφάσεων για το Κυπριακό είχε χωρίς αμφιβολία η Λευκωσία:

"Κακώς υπολογίζουν όσοι πιστεύουν ότι μεταξύ του Κυπριακού λαού και του ελληνικού λαού υπάρχει συναγωνισμός ποίος έχει το προβάδισμα εις τον αγώνα, το προβάδισμα το έχει εκείνος που αγωνίζεται διά να σπάση τα δεσμά του. Η Ελλάς έχει τον ζήλο να βοηθήση τον Κυπριακόν λαόν, διά να σπάση τα δεσμά του".

Ο Πρόεδρος Μακάριος οπωσδήποτε ικανοποιημένος από τη δικαίωση της θέσεως που πάντα υποστήριζε, διατύπωσε τη αρχή ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση θα συνεργαζόταν αρχικά με οποιαδήποτε Κυβέρνηση, θα βρισκόταν στην εξουσία στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από την προέλευση της.

Ταυτόχρονα όμως παρατήρησε ότι το Κυπριακό δεν θα έπρεπε να γίνεται αντικείμενο κομματικής εκμεταλλεύσεως στην Ελλάδα.

Μέσα σ' αυτό το πνεύμα, υφέσεως έγιναν στην Αθήνα οι συνομιλίες του προέδρου Μακαρίου με την Κυβέρνηση Στεφανόπουλου στις **29** και **30** Ιανουαρίου και στις **1** και **2** Φεβρουαρίου, **1966**.

Οι συνομιλίες έγιναν ύστερα από μια εκτεταμένη περιοδεία του Προέδρου Μακαρίου σε Αφρικανικές χώρες, που άρχισε από τις **10** Ιανουαρίου (Στη διάρκεια της κινδύνευσε από το πραξικόπημα που ξέσπασε στη Νιγηρία).

Οι συνομιλίες ήταν οι πιο διεξοδικές που έγιναν ποτέ μεταξύ των δυο κυβερνήσεων. Οι δυο πρώτες μέρες αφιερώθηκαν στη συζήτηση της πολιτικής πτυχής και η τρίτη για την συζήτηση της στρατιωτικής πτυχής, που περιλάμβανε θεματα αμύνης και το περιλάλητο στρατιωτικό ζήτημα δηλαδή το θέμα της αρμοδιότητος πάνω στην ηγεσία του στρατεύματος

στην Κύπρο.

Η τέταρτη μέρα αφιερώθηκε σε γενική ανασκόπηση των απόψεων που είχαν διατυπωθεί, στην υπογραφή ενός μνημονίου σχετικά με τις κοινές επιδιώξεις στο Κυπριακό και την ετοιμασία του κοινού ανακοινωθέντος.

Το μνημόνιο από **13** σημεία, καθόριζε την θέση της Ελλάδας και της Κύπρου για τα πλαίσια μέσα στα οποία θα έπρεπε ν' αναζητηθεί η λύση του προβλήματος. Οι ίδιες βασικές θέσεις περιείχονταν στο κοινό ανακοινωθέν για τις συνομιλίες που εκδόθηκε στις **2** Φεβρουαρίου **1966**:

" Διεπιστώθη ότι η απόφασις της Γενικής Συνελεύσεως της **18ης** Δεκεμβρίου **1965**, συμβάλλει θετικώς εις την πρόοδον του ζητήματος και εμελετήθησαν οι προσφορότεροι τρόποι διά τη αξιοποίησιν της.

Υπεγραμμίσθη η επιθυμία των δύο Κυβερνήσεων, όπως ενισχύσουν εποικοδομητικώς πάσαν προσπάθειαν την οποίαν ήθελεν αναλάβει προσωπικώς ο Γενικός Γραμματεύς των Ηνωμένων Εθνών, βάσει της εκθέσεως Πλάζα, της αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως, της **18ης** Δεκεμβρίου **1965** και των Αρχών του Χάρτου.

Η Ελληνική Κυβέρνησις έλαβε μεθ' ικανοποιήσεως γνώσιν των μέτρων τα οποία μελετά η Κυπριακή Κυβέρνησις διά την περαιτέρω αποκατάστασιν της ομαλότητος και ειρηνικών συνθηκών εν τη νήσω ως και της προθυμίας της Κυπριακής Κυβερνήσεως όπως εξετάση μετ' εκπροσώπων της μειονότητος τα δικαιώματα αυτής".

Τα πιο πάνω σημεία αφορούσαν βασικά την διαδικασία στην αναζήτηση λύσεως. Η Κυπριακή Κυβέρνηση είχε από τις **28** Δεκεμβρίου **1965** δηλαδή λίγο μετά την έγκριση του ψηφίσματος της Γενικής Συνελεύσεως, διατυπώσει την πρόταση της για απ' ευθείας συνομιλίες με τους τουρκοκύπριους.

Παράλληλα επεδίωκε επαναδραστηριοποίηση των μεσολαβητικών προσπαθειών των Ηνωμένων Εθνών, παρά την παραίτηση του Γκάλο Πλάζα.

Το υπόλοιπο μέρος του κοινού ανακοινωθέντος αφορούσε τα πλαίσια λύσεως:

"Ο αποκλεισμός της Ενώσεως ήταν κάτι το οποίο η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν δεχόταν με κανένα τρόπο, γι' αυτό και επέμενε στην "αδέσμευτη ανεξαρτησία" που θα μπορούσε να οδηγήσει στην Ένωση. Όπως το έθεσε ο Πρόεδρος Μακάριος στις **4 Φεβρουαρίου 1966** δεν υπήρχε θέμα μεταβατικού σταδίου προς την Ένωση:

"Ενώ ομιλούμε περί ανεξαρτησίας δεν επιθυμούμεν δέσμευσιν της ανεξαρτησίας, διότι ο αποκλεισμός της Ενώσεως σημαίνει δέσμευσιν της ανεξαρτησίας".

Σαν λύση που θα συνεπαγόταν την άμεση ή έμμεση διχοτόμηση η Κυβέρνηση θεωρούσε λύση που θα προνοούσε την παραχώρηση κυπριακού εδάφους στην Τουρκία, ομοσπονδοποίηση ή λύση πάνω σε διαχωριστική βάση.

Η αναγνώριση ότι το κυπριακό δεν ήταν θέμα Ελλαδοτουρκικής διαφοράς, θα σήμαινε ότι δεν θα έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο ελλαδοτουρκικών διαπραγματεύσεων, ωστόσο το ανακοινωθέν δεν προχώρούσε να τις αποκλείσει, ενώ αντίθετα, η αναφορά στις επιπτώσεις του Κυπριακού πάνω στις ελλαδοτουρκικές σχέσεις είχε το νόημα ότι αναγνωριζόταν πως η Ελλάδα και η Τουρκία θα μπορούσαν να το συζητήσουν κάτω από αυτό το πρίσμα.

Στις συνομιλίες είχε συμφωνηθεί και περιλήφθηκε στο μνημόνιο, ότι οποιεσδήποτε συνομιλίες, μεταξύ Ελλάδος και Τουρκία θα έπρεπε να είχαν οπωσδήποτε σαν βάση την Ένωση.

Πολύ διαφωτιστική για τη δικαιολόγηση της θέσεως αυτής είναι διευκρινιστική δήλωση του υπουργού Εξωτερικών Ηλία Τσιριμώκου στις **4 Φεβρουαρίου 1966** σύμφωνα με την οποία ανέφερε:

"Καθ' ο μέτρον η Ελλάς και η Τουρκία έχουν εκκρεμούντα μεταξύ των θέματα, μεταξύ των οποίων αναμφισβητήτως είναι και αι επιπτώσεις του Κυπριακού επί των ελληνοτουρκικών σχέσεων, βεβαίως είναι η Τουρκία κατάλληλος συνομιλητής. Επίσης

είναι κατάλληλος συνομιλητής προκειμένου περί συζητήσεων με βάση την δυνατότητα της ενώσεως, είναι όμως πολύ φυσικόν να θεωρηθή ότι ο ελληνοτουρκικός διάλογος εφ' όσον πρόκειται περί σχήματος ανεξαρτησίας δεν είναι κατάλληλον μέσον.

Εις πάσαν δε περίπτωσιν δεν δύναται να παραγνωρισθή το γεγονός ότι εν Κύπρω υπάρχει ένας λαός, ο οποίος πρέπει να κληθή να αποφασίση διά την τύχην του".

Φαινομενικά υπάρχει αντινομία μεταξύ της επιδίωξης της ενώσεως με ελλαδοτουρκικές συνομιλίες και ανεξαρτησίας με οποιοδήποτε άλλες συνομιλίες, στην πραγματικότητα δεν επρόκειτο για αντινομία αλλά για διαφορετικούς δρόμους, επιδίωξης του ιδίου αποτελέσματος. Γιατί "αδέσμευτος ανεξαρτησία" όπως επαινειλημμένα είχε δηλώσει ο Πρόεδρος Μακάριος σήμαινε άσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης που θα οδηγούσε στην Ένωση.

Είναι εντελώς διαφορετικό θέμα, αν ο Πρόεδρος Μακάριος περίμενε ότι η Τουρκία θα δεχόταν την Ένωση με ανταλλάγματα που θα ήταν παραδεκτά για την Κύπρο, δηλαδή δεν θα ήταν τέτοια ώστε να έχουν ως αποτέλεσμα την "αμεση ή έμμεση διχοτόμηση".

Η ψυχική ενόχλητα για τη οποία γινόταν λόγος στην τελευταία παράγραφο του ανακοινωθέντος και η αρμονική συνεργασία μεταξύ Κύπρου και Ελλάδος διαταράχθηκαν πολύ σύντομα για δυο λόγους: Πρώτο το "στρατιωτικό θέμα" που είχε ρυθμισθεί σημείωσε υποτροπή με την άρνηση του Στρατηγού Γρόβα να αποδεχθεί περιορισμό αρμοδιοτήτων και την προσπάθεια του Στεφανόπουλου να τον διορίσει Αρχιστράτηγο και την άρνηση του Προέδρου Μακαρίου να δεχθεί τη διευθέτηση αυτή.

Δεύτερο η Κυβέρνηση Στεφανόπουλου προχώρησε σε απ' ευθείας συνομιλίες με την τουρκική Κυβέρνηση για λύση του Κυπριακού.

Την προσπάθεια αυτή ο Πρόεδρος Μακάριος χαρακτήρισε αργότερα ως την τρίτη κρίσιμη φάση στο Κυπριακό πρόβλημα μετά την έκρηξη των

διακοινοτικών συνομιλιών και την προσπάθεια επιβολής του σχεδίου Ατσεσον.

Η έναρξη των ελλαδοτουρκικών συνομιλιών έγινε ύστερα από την εφαρμογή του ίδιου, γνωστού σεναρίου, που ακολούθησε η Τουρκία και στις προηγούμενες περιπτώσεις των συνομιλιών για το σχέδιο Ατσεσον και του διαλόγου του πρεσβευτή Σγυρδαίου στην Αγκυρα.

Για μια ακόμα φορά η Τουρκία χρησιμοποίησε σαν μοχλό πίεσης τον ελληνικό πληθυσμό της Κωνσταντινούπολης. Ο Υπουργός Εσωτερικών της Τουρκίας Φαρούκ Σουκάν, που αναπληρούσε και τον Υπουργό Εξωτερικών, δήλωσε στις 3 Φεβρουαρίου ότι μέχρι τέλος Απριλίου 1966 η Τουρκία θα έδιωχνε όλους τους Έλληνες από την Κωνσταντινούπολη, που εξακολουθούσαν να έχουν ελληνική υπηκοότητα- 48 τον Μάρτιο και 28 τον Απρίλιο.

Η Τουρκική Κυβέρνηση αντέδρασε έντονα στο κοινό ανακοινωθέν των συνομιλιών Κύπρου- Ελλάδος. Ο Σουκάν είπε:

" Ουδέποτε θα επιτρέψουμε την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Ουδέποτε θα επιτύχουν την Ένωση. Αυτό θα το δούμε..."

Την ίδια μέρα συνήλθε το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας σε έκτακτη συνεδρία για να μελετήσει-όπως τονίστηκε- στην κατάσταση μετά την έκδοση του ανακοινωθέντος των Αθηνών.

Μετά την συνεδρία ο πρωθυπουργός Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ είπε ότι το ανακοινωθέν αποτελούσε "νέα ανοικτή ομολογία των σκοπών και σχεδίων των Ελλήνων" και πρόσθεσε ότι ούτε η Τουρκία ούτε η τουρκοκυπριακή κοινότητα "μπόρεσαν να αποδεχθούν την Ένωση".

Αν η Ένωση πραγματοποιηθεί, προειδοποίησε, η Τουρκία θα απαντήσει με τον ίδιο τρόπο. Ήταν μια προειδοποίηση ότι σ'αυτή την περίπτωση η Τουρκία θα κήρυσσε την τουρκοκυπριακή κοινότητα σαν "νόμιμο τμήμα της Τουρκίας".

Η τουρκική Κυβέρνηση κλιμάκωσε τις απειλητικές της ενέργειες με την επίδοση διακοινώσεως προς τον επιτετραμμένο της Ελλάδος στην Αγκυρα Βασίλειο Βιτσαξή, στις 5 Φεβρουαρίου, με το οποίο διαμαρτυρόταν έντονα για το ανακοινωθέν και ανέφερε ότι το θεωρούσε σαν αντίθετο προς τις Συμφωνίες της Ζυρίχης- Λονδίνου και προς το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας στις 4 Μαρτίου 1964. Επί πλέον προειδοποιούσε ότι τη ευθύνη για το αποτέλεσμα της κυπριακής κρίσεως θα έφερε η Ελλάδα, εν όψει της πολιτικής της για τη Ενωση.

Μια πρόσθετη ενέργεια, για να τονισθεί η αντίθεση της Τουρκίας, ήταν η ανάκληση του πρεσβευτή Τουλούϊ στην Αγκυρα.

Η ελληνική Κυβέρνηση αντέδρασε με δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών Τσιριμώκου, ότι " εάν η Τουρκία επιμείνη επί της γραμμής της καταδίωξης των Ελλήνων οι οποίοι διαβιούν εις Κωνσταντινούπολιν και εις τας νήσους Ιμβρον και Τένεδον, τότε η Ελλάς θα μελετήσει τη στάσιν της έναντι των Τούρκων, οι οποίοι διαμένουν εν Ελλάδι".

Αυτό που ηθελε να επιτύχει και πέτυχε η Τουρκία, ήταν να δημιουργήσει ένταση και κινητοποίηση των στρατιωτικών δυνάμεων των δυο χωρών, ώστε να παρεμβληθεί ο "συμμαχικός παράγων" και να συστήσει νέο Ελληνοτουρκικό διάλογο για λύση των Ελλαδοτουρκικών προβλημάτων. Ηταν μια τακτική που είχε αποφέρει πολλά στην Τουρκία μέχρι τότε και που της απέφερε και μετέπειτα. Παράλληλα με την έναρξη του ελλαδοτουρκικού διαλόγου που επεδίωκε ματαίωσε και τις προσπάθειες για διεξαγωγή συνομιλιών κάτω από την επίβλεψη των Ηνωμένων Εθνών και με βάση τα αρνητικά για την Αγκυρα κείμενα του Διεθνούς Οργανισμού.

Το δεύτερο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου, 1966, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών έστειλε σαν προσωπικό του απεσταλμένο τον Χοζέ Ρολζ Μπέννεντ σε μια νέα διρευνητική αποστολή. Μετά τις συνομιλίες του ο Μπέννεντ πήγε στην Αγκυρα και μετά στην Αθήνα για να ακούσει τις απόψεις των Κυβερνήσεων των δυο

χωρών, με σκοπό να προωθηθούν πρακτικά μέτρα για την περαιτέρω ειρήνευση στην Κύπρο.

Την αποστολή Μπέννεντ, που οι Τούρκοι υποδέχτηκαν με ψυχρότητα, ακολούθησε νέα προσπάθεια του προσωπικού αντιπροσώπου του Γ. Γραμματέα Κάρλος Μπερνάρντες, τον Μάρτιο και τον Απρίλιο. Η αποστολή του συνέπεσε σε μια περίοδο εντάσεως των εκρήξεων στις ελληνικές περιοχές και οι προσπάθειες του για να προωθήσει πρακτικά μέτρα δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα.

Ο Πρόεδρος Μακάριος εισηγήθηκε την διάλυση όλων των φυλακίων και οδοφραγμάτων, χωρίς εξαίρεση, εκτός από τα παράκτια αμυντικά οχυρά και τη δημιουργία μικτών περιπολιών για τον έλεγχο των τουρκικών χωριών. Οι Τούρκοι απέρριψαν την εισήγηση και επέμεναν ότι θα έπρεπε η λήψη πρακτικών μέτρων να συνδυασθεί με επιστροφή στις συνταγματικές πρόνοιες του **1960**.

Το δεύτερο διαήμερο του Μαΐου, ο Μπερνάρντες ανέλαβε άλλη μια προσπάθεια με επισκέψεις του στην Αγκυρα και την Αθήνα. Σκοπός της αποστολής του ήταν να προωθήσει μια νέα ιδέα του Ου Θαντ για λύση του κυπριακού σταδιακά και με παράλληλες προσπάθειες σε διάφορα επίπεδα, δηλαδή τη επίλυση πρακτικών προβλημάτων με συνομιλίες κυπριακής κυβερνήσεως και τουρκοκυπριακής ηγεσίας για την δημιουργία ευνοϊκού κλίματος ώστε (όπως ανέφερε σε έκθεση του στις **13 Ιουνίου 1966**) "να αναληφθούν προσπάθειες στο πιο ψηλό επίπεδο για επίλυση του προβλήματος, που εξακολουθεί να αποτελεί απειλή για την ειρήνη και τη σταθερότητα της ανατολικής περιοχής της Μεσογείου".

Αυτό που είχε προσπαθήσει να επιτύχει ο Μπερνάρντες ήταν να εξασφαλίσει υποστήριξη σε ένα σχέδιο του Ου Θαντ που είχε υποβάλει με την μορφή ιδεών για μια προσωρινή λύση για ένα διάστημα μέχρι πέντε χρόνων στη διάρκεια των οποίων θα αναστέλλονταν οι πρόνοιες των συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου, θα λαμβάνονταν πρακτικά μέτρα ειρηνεύσεως και θα δίδονταν διεθνείς εγγυήσεις για

την ανεξαρτησία της Κύπρου και την ασφάλεια των Τουρκοκυπρίων.

Όπως ήταν φυσικό, οι ιδέες αυτές δεν έγιναν δεκτές από καμιά πλευρά, Η Τουρκία και η Βρετανία δεν τις αποδέχονταν γιατί θα σήμαινε κατάργηση των δικαιωμάτων τους με βάση τις συνθήκες και οι Ηνωμένες Πολιτείες γιατί θα αποτελούσε κακό προηγούμενο, ενώ παράλληλα θα αναμίγνυε στο πρόβλημα την Σοβιετική Ένωση.

Η Ελληνική Κυβέρνηση βρισκόταν σε αδυναμία να αποφασίσει γιατί μια μερίδα της Κυβερνήσεως συνασπισμού (του Σπύρου Μαρκεζίνη) ευνοούσε λύση του Κυπριακού με απ' ευθείας συνομιλίες με την Τουρκία, ενώ στην Κύπρο υπήρχαν επιφυλάξεις γιατί δεν γινόταν λόγος ότι μετά την "προσωρινή περίοδο" η λύση θα ήταν τέτοια που θα ωδηγούσε στην Ένωση με την άσκηση του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως.

Η θέση της κυπριακής Κυβέρνησης σχετικά με τη λύση ήταν:

1. Ο δρόμος για λύση του προβλήματος ήταν εκείνος που αναφερόταν στο ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης στις **18 Δεκεμβρίου 1965**.

2. Οι αρχές για την λύση καθορίζονταν στο ίδιο ψήφισμα.

3. Η έκθεση Πλάζα περιείχε όλα τα στοιχεία που θα μπορούσαν να αποτελέσουν βάση για λύση του προβλήματος.

Αντίθετα η τουρκοκυπριακή ηγεσία ήθελε όπως ανέφερε ο Ου Θαντ, επιστροφή στις πρόνοιες των συνθηκών Ζυρίχης-Λονδίνου.

Οι προσπάθειες του Μερνάρντες να προωθήσει "ζητήματα που θεωρεί ώριμα για διευθέτηση" δεν απέδωσαν γιατί υπήρχε τάση και από πλευράς κυβέρνησης και από πλευράς τουρκοκυπριακής ηγεσίας "να θεωρούν κάθε μικρό βήμα προς την ομαλότητα σαν υποχώρηση από την πολιτική τους θέση".

Τις επόμενες ημέρες θα ακολουθούσε νέος γύρος συνομιλιών, που θα είχε κι αυτός την ίδια τύχη.